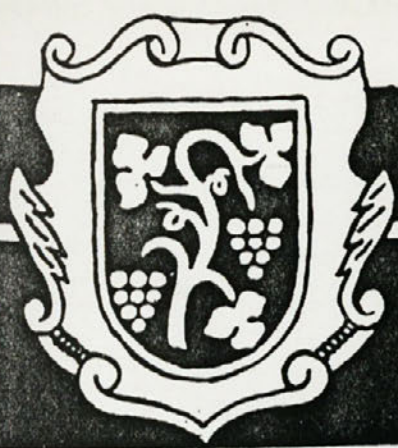
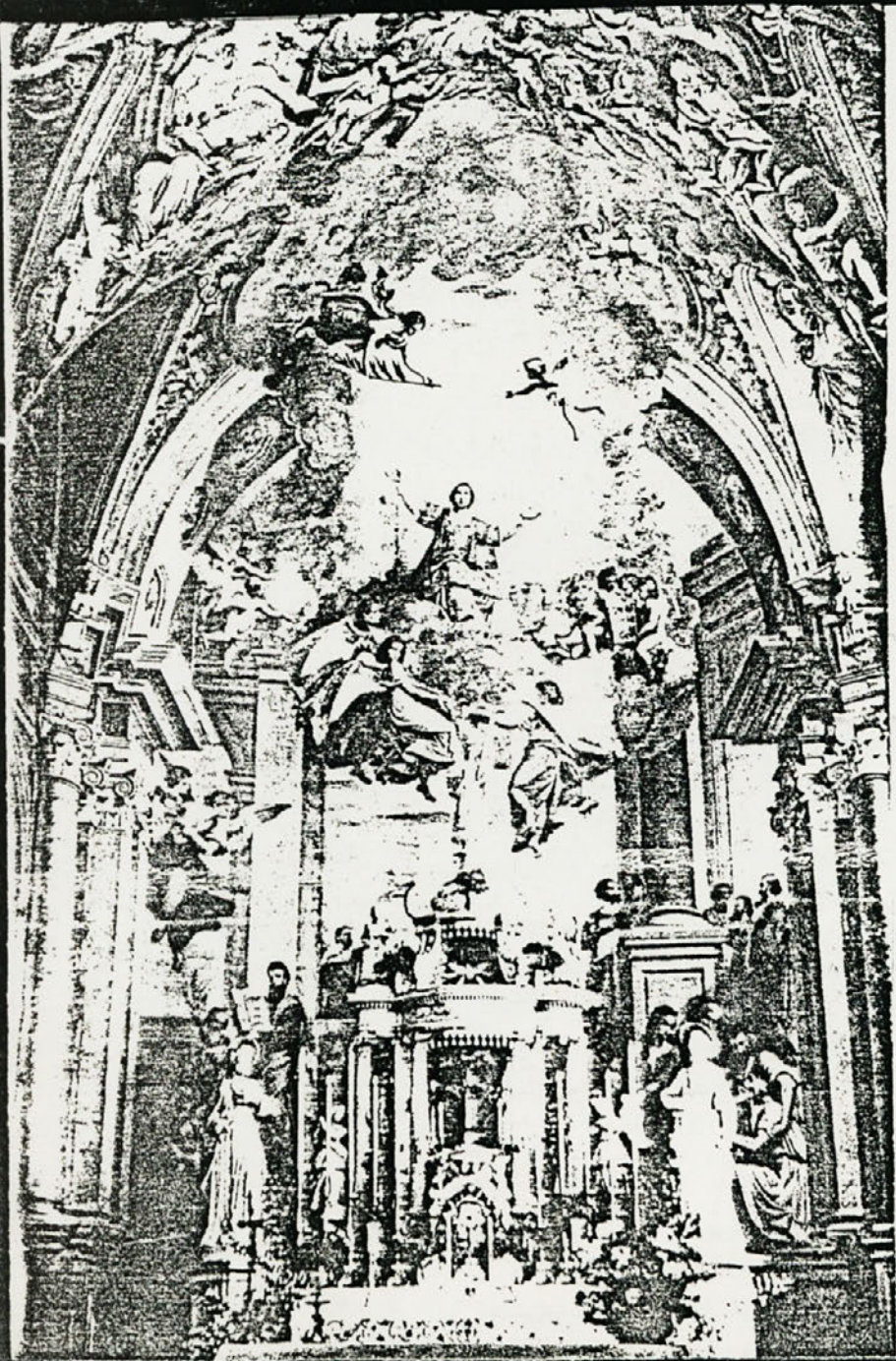

Vipavski glas

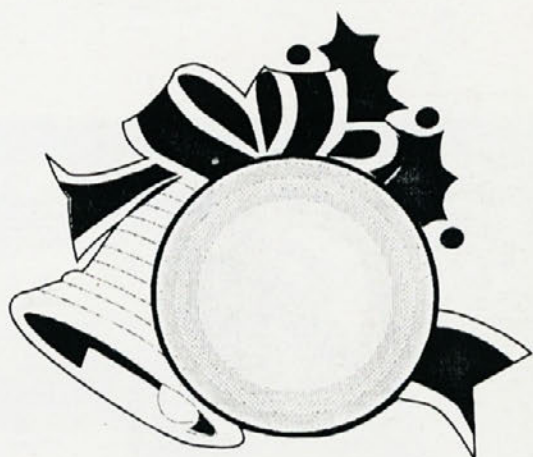

POVELIČANJE SV. ŠTEFANA, oltarna stena

december '92, št. 22

Kar kane z neba, je vzeti treba;
kar svet naključí, v svoj prid zasúči;
kar sam ustvariš: tako pričeto,
tako končano bo novo leto prav izbrano.

Oton Župančič

Ob zaključku leta želimo krajanom Vipave,
Zemona in Nanosa
vesel Božič ter zdravo, uspešno in
mirno leto 1993!

Čestitamo tudi za Dan slovenske
samostojnosti - 26. december!

KS Vipava in uredniški odbor

• SLIKAR WOLF IN POSLIKAVA VIPAVSKE CERKVE

Vipavska župna cerkev sv. Štefana se ponaša s pomembnimi umetniškimi deli. Prezbitarij je poslikal znani slikar Janez Wolf, ki je uspešno opravil svoje zamisli in izvršil naročilo za poslikavo cerkve. Slikar Wolf je imel poleg sebe tudi pomočnike, ki so mu pomagali pravočasno izvršiti dela. Med liki na freskah spoznamo tudi slikarjev avtoportret, kar je redkost med njegovimi deli.

Notranjost cerkve je s freskami okrasil naš največji baročni freskant Franc Jelovšek leta 1752, stene prezbitarija pa Janez Wolf. Še nakaj slikarskih mojstrov je tu ustvarjalo svoja dela, npr. Herlein in Mencinger. V kapelici sv. Barbare kjer je oltar iz belega in črnega marmorja, zaznamovan z Lanthierijevim grbom, je slika sv. Barbare, ki jo je naslikal mojster Anton Nierberger.

Grof Lanthieri je vsekakor finančno veliko pomagal pri vzdrževanju in obnovi cerkve sv. Štefana in zato je razumljivo, da je bila kapelica sv. Barbare njegov posebni prostor pri bogoslužju.

Župna cerkev je kot kulturni spomenik že dolgo znana, tako na področju arhitekture kot slikarstva. Grajena je bila v gotskem slogu, o čemer še priča venec opornih zidov okrog zunanje stene prezbitarija. Zatem se pojavi v baročni preobleki, ko tudi zvonik dobi baročno kapo.

Slovenski slikar Janez Wolf se je rodil v Leskovcu pri Krškem, 26.12.1825 in umrl v Ljubljani. Mati je bila domačinka Jera Pajer, hči sodnega sluga. Njegov oče je bil nemškega rodu, podporočnik v pokoju in zemljemerec v času Ilirskih provinc. V tem času je bil zaposlen pri regulaciji Save. Šolanje je začel mali Janez na frančiškanski gimnaziji v Novem mestu, kjer so ga zaradi izjemne nadarjenosti še posebej poučevali v risanju.

Ko je leta 1845 dopolnil dvajset let, je odšel v vojsko. Poslali so ga v 17. pešpolk "Princ Hohenlohe" (pozneje znan kot polk kranjskih Janezov). Čeprav ni bil vzoren v vojaški službi, je vseeno postal narednik.

Po šolanju na beneški akademiji Regoletti, kjer je ostal do leta 1857, je bil spet sprejet v vojsko. Bojeval se je po raznih krajih in postal poročnik, zatem pribočnik, leta 1854 so ga povišali v nadporočnika, istega leta pa se je poslovil od vojske. Začelo se je njegovo bogato ustvarjalno delo in sledila mu je težka življenjska pot.

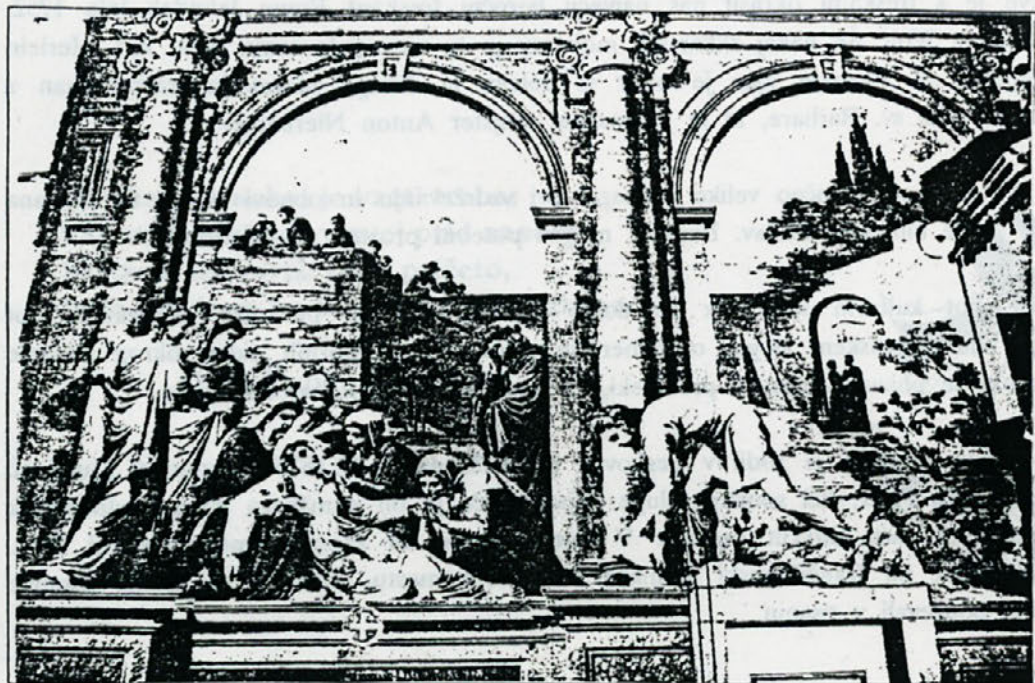
Wolf se je slikarsko izobraževal pri raznih podobarjih in v Benetkah, kjer se je po končani akademiji posvetil predvsem cerkveni umetnosti. Svojo delavnico je imel v Ljubljani. Njegova najboljša dela so freske v vipavski cerkvi, naslikane od l. 1876 do l. 1877, in njegova dela v župni cerkvi na Vrhniki, opravljena leta 1861. Pri njem so se šolali med drugimi tudi Janez in Jurij Šubic ter Ažbe.

Od mnogoštevilnih Wolfovih oltarnih slik sta zanimiva dva triptiha v Narodni galeriji v Ljubljani, kjer so ohranjeni načrti za freske v Vipavi. Njegove freske so raztresene domala po vsej Sloveniji: v Šentjakobski in Frančiškanski cerkvi v Ljubljani, v Ribnici, Trbovljah, Vel. Laščah, na Vrhniki, v Zagorju ob Savi, Stražišču pri Kranju, na Žalostni gori nad Preserjem. Wolfove slike v olju pa so v Dolenji vasi pri Ribnici na Dolenjskem, v Slovenskih Konjicah, Sostrem, Stari Loki, Suši pri Zalem Logu, Šentjurju pri Celju, Šentrupertu, Škofji Loki, na Trati, Vel. Sevnici, v Vidmu, v Zagorju ob Savi, Železnikih in drugod.

Wolf se je posvetil slikarstvu in čeprav je bila njegova pot trnova, je z izrednim talentom ustvarjal svoja neprecenljiva dela. Wolfov vpliv je bil velik in vsestranski ter je oblikoval nov tip cerkvene slike, kakor tudi nov tip poslikave prostora. Za oljnato sliko in stensko fresko je Wolf

utemeljil pozno nazarensko umetnost druge polovice in poznega 19. stoletja, ki so jo njegovi učenci nadaljevali še daleč čez prag 20. stoletja.

Ko je Wolf izvrševal eno svojih največjih del v dekanijiški cerkvi v Vipavi, je imel izjemoma čas, da je pripravil konkurenčni osnutek in ga poslal dekanu Juriju Gabrijanu, ki je bil zelo aktiven kulturni organizator, bogati dohodki njegove dekanije pa so mu omogočili smotrno gradnjo in v vrsti let je zgradil več cerkvenih in posvetnih stavb in dal okrasiti več cerkva.

Smrt sv. Štefana, prezbitrij, desna stran

Wolf je dopolnil baročno poslikavo cerkve, v kateri je leta 1752 Franc Jelovšek okrasil bok prezbiterja; oltarno steno - povelicanje sv. Štefana; desno stran - smrt sv. Štefana; levo stran - sv. Štefan sprejet med diakone, sv. Štefan deli miloščino, sv. Štefan prejme diakonsko čast. Te tri prizore je po

Wolfvih osnutkih poslikal S. Ogrin. Na oltarni steni za velikim oltarjem je naslikan nastavek s kartušo, v njej je upodobljena glava Kristusa trpina, pod njo je naslov poslikave. V vipavski cerkvi so Wolfu pomagali poleg S. Ogrina še A. Jelačin, L. Grile in Risagoro iz Benetk.

Smrt sv. Štefana, detajl prezbitrij, desna stran

Dekan Jurij Gabrijan je dal Wolfu proste roke, da je slikal večkrat s svojimi pomočniki tudi po 24 ur skupaj. Slikal je šestokrat ponoči ob razsvetljavi sveč. Delo je dolgo trajalo in zato so bili stroški poslikave visoki, dosegli so 1900 goldinarjev, kar je za tiste čase pomenilo zelo veliko.

Oglejmo si, koga od domačinov je Wolf portretiral pri poslikavi cerkve. Na prvi sliki levo, ki predstavlja sprejem sv. Štefana med diakone, spoznamo v podobi moža z brado vipavskega obrtnika in pesnika Radoslava Silvestra. Druga slika levo predstavlja sv. Štefana diakona, ki deli miloščino. Tu je lepo viden portret grofa Lanthierija, ki drži v rokah pehar s kruhom. Levo sedi žena z otrokom, ki jo predstavlja Kristina Premru. Poleg sedečega invalida je portret baronice Masburg, rojene Tribuzzi. Zraven grofa Lanthierija je upodobljen vipavski dimnikar Jamšek. Tretja slika predstavlja

posvečenje sv. Štefana v diakona. Posvečuje ga škof v podobi dekana Gabrijana. Asistira mu takratni kaplan Vidergar in cerkovnik Gerlovič, ki drži v rokah mašni plašč. Ob njem je takratni katehet Luka Hiti. V ozadju pa je v profilu slikar Wolf.

V celoti je slikar Janez Wolf naslikan za glavnim oltarjem s knjigo v roki. Poleg njega je v podobi dečka z oljno vejico v roki naslikan Filip Božič s Hriba.

Sv. Štefan prejme diakonsko čast, detail, prezbitrij, leva stena

Direktno za glavnim oltarjem je lepo vidna kartuša z glavo trpečega Kristusa. Pod njo je napis z datumom in besedilom:

"POD KNEZOŠKOFISTVOM JANEZA KRIZOSTOMA POD
DEKANOM IN KANONIKOM JURIJEM GABRIJANOM SE
JE TO SVETIŠČE SLIKALO, MDCCCLXXVII."

Iz napisa je razvidno, kdo je dal to napraviti, rimske številke pa nam povedo leto, ko je bilo delo končano - 1877.

Zadnja slika desno nad zakristijo predstavlja smrt sv. Štefana. Žena ob stebru na desni, ki z robcem pokriva obraz ima poteze Karoline Dolenc - Mayer, pri kateri naj bi slikar Wolf stanoval. Karolina Mayer je stara mati graščaka Evgena iz Lož in je bivala v hiši nasproti cerkve. Po drugih ugotovitvah pa naj bi se slikar Wolf hranil in stanoval v župnišču. Na tem prizoru vidimo tudi moža, ki pobira kamen. V njem je upodobljen Gregor Nadlišek - Nadliškov.

Pri tem moramo poudariti, da je sv. Štefan v portretu naslikan petkrat in ima poteze vipavskega nadučitelja Trošta.

Glavni prizor nad oltarjem v prezbitoriju predstavlja povelicanje sv. Štefana, ki ga spremljajo angeli. Prvi angel zgoraj na levi strani naj bi imel podobo Tince Premrl, v ostalih pa naj bi bila upodobljena dekleta Horvatin - Žaberjeve.

Wolf spada med najboljše slovenske slikarje 19. stoletja. Bil je izobražen umetnik s širokim pogledom v umetnost, še posebej so pomembne njegove freske. Pri slikanju v Vipavi ni izbral za poziranje samo najbolj premožnih oseb in tistih na visokih položajih, marveč so upodobljeni vsi; od siromaka do takratnega vrha - baronice in grofa Lanthierija. Omenjeni priimki: Gabrijan, Hiti, Gerlovič, Tribuzzi, Nasburg, Lanthieri in drugi nam razkrivajo, da je minilo precej časa, odkar so bila ta slikarska dela opravljena. Teh priimkov namreč ni več v Vipavi in so skorajda v naši daljni okolici

neznana. V vipavski župni cerkvi pa nam ostaja lep spomin na znanega slikarja Janeza Wolfa, ki je tu ustvaril eno najboljših del tistega časa.

* * * * *

Naš rojak, umetnostni zgodovinar France Mesesnel, je v svoji študiji s pretanjenim občutkom opisal Wolfovo življenje in delo, kar je bilo objavljeno kot njegova doktorska disertacija leta 1922 v Pragi. Letos je ravno sedemdesetletnica objave tega njegovega dela. Iz češčine je prevedla njegovo delo Albina Lipovec. Freske so bile obnovljene leta 1964 pod vodstvom prof. Mirka Šubica v času službovanja dekana Podobnika. Ob pripravi tega sestavka sem uporabil imenovano gradivo in domače ustno izročilo. Pri ugotavljanju portretov v cerkvi pa je sodelovala Magda Rodman.

Franc Cerovšek

Op. pisca: TRIPTIH - oltarna zložljiva podoba iz treh delov
KARTUŠA - olepšani baročni okvir ovalne oblike
(iz italijanščine: cartuccio)
NAZARENSKA UMETNOST - po Nazaretu, slikanje Bratovščine sv. Luka,
ki so jo ustanovili 1909 na Dunaju

LEDENIKI NA NANOSU

K opisu Nanosa v Vipavskem glasu št. 21 naj dodam še podrobnosti o ledenikih. Na Nanosu so namreč zelo znane ledene jame z ledeniki, ki imajo regionalni pomen zaradi posebne zemljepisne oblikovanosti in klimatskih (podnebnih) razmer, ki omogočajo nastanek ledu.

Ledene jame se nahajajo v vzhodnem, z gozdom poraščenem višjem predelu Nanosa, kjer so vrhovi: Debeli hrib (1209m), Rjavi hrib (1097m), Štefanov hrib (1113m) in do Velikega Bukovca (1256m). Ledene jame so precej globoka brezna s tesnejšim vhodom, so sprva strma, nato poševna in spodaj razširjena, nekako vreči podobna. Led in sneg ostaneta v brezni čez vse leto, ker je v njih trajno nizka temperatura. Pozimi namreč spolzi mrzel zrak v brezno, poleti pa kot težji ne more ven. Pronicujoča voda in stik z zunanjim zrakom ga čez poletje komaj toliko segrejeta, da se giblje temperatura okrog 0 stopinj Celzija.

Imena so ledeniki dobili po legi v gozdovih, katerih lastniki so Vipavci - Tržani in Slapenci.

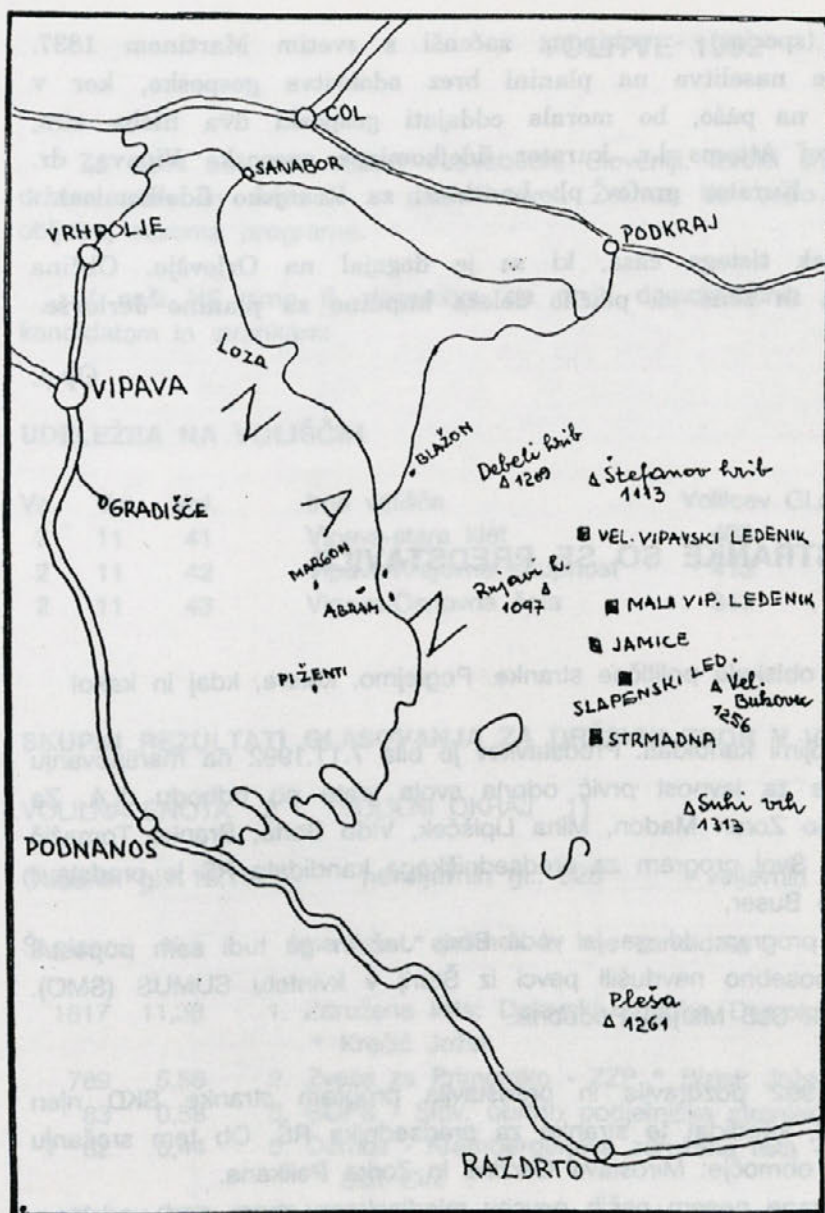
Najbolj znan je Veliki trški ledenik pod Štefanovim hribom, ki je globok 150 m in ima dva naravna mostiča. Dnevna svetloba sega do dna. Led nastaja predvsem iz snega, ki se vsipa v brezno. V preteklosti so v tem ledeniku sekali led in ga razvažali po Krasu in v Trst. Kos ledu je moral tehtati 56 kg. Zadnjič so sekali led leta 1890. Na novejših zemljevidih je označen kot Veliki vipavski ledenik.

Pod Rjavim hribom je Mali trški ledenik. To je ledeno brezno, globoko 50m. Odpira se v strmem bregu. Zanj je značilno, da nastaja led delno iz snega, delno pa iz pronicujoče vode. Sedaj je na zemljevidih označen kot Mali vipavski ledenik.

Dvajset metrov od tega ledenika je Slapensko brezno. Globoko je 30m in ima iste značilnosti kot Mali trški ledenik.

Pod Velikim Bukovcem je Slapenski ledenik, ki je 30m globoko brezno, pripelje pa v dve z ledom napolnjeni dvorani, ki se nahajata 62 in 112m pod površjem.

Tri brezna v Jamcah - v bližini Malega trškega ledenika - povezuje 78m globoka ledena dvorana, v kateri nastaja led iz pronicujoče vode. Snega je v dvorani malo zaradi ozkih vhodov.

Poleg jam z ledeniki so na Nanosu še brezna, ki pa nimajo stalnega ledu.

Stopnjasto brezno Strmadna je najgloblji speleološki objekt (1) na Nanosu, saj je globok 218m. Nahaja se pod Velikim Bukovcem. Vzhodno brezno je globoko 67m. Nadaljuje se s strmim ozkim robom. Ta se kmalu prevesi v brezna, ki jih povezujejo meandri. To so ozki zaviti vodoravni rovi. Na globini 88m se Strmadna razcepi v dve skupini brezen - Ljubljansko in Staro. V Starih brezni se za neprehodnimi špranjami sliši žuborenje vode.

Kotlički na Strmadni so skalnate globeli s strmimi in prepadnimi stenami. V tlorisu imajo ovalno obliko, med njimi je več naravnih oken. Dva kotliča se nadaljujeta v 20m in 55m globoka brezna.

Ledene jame in drugi kraški objekti na Nanosu so naravovarstveno zaščiteni. Zato je prepovedano onesnaževanje in kakršnikoli posegi v jamah in njihovi okolici.

Vera Poniž

LEDENE JAME IN BREZNA NA NANOSU (M 1:100 000)

(1) speleologija je nauk o podzemeljskih jamah

- Viri: - dr. Anton Melik: Slovenija I/1
 - Vladimir Leban: Nanos, Geografski vestnik 1950
 - Odlok o razglasitvi kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter naravnih znamenitosti na območju občine Ajdovščina (1987)

POPRAVEK:

V "Vipavskem glasu" št 21 je bil izpuščen odstavek v članku "NANOS", zato je treba na 3. strani za prvim odstavkom, 5. vrsta dodati naslednje :

Poglejmo v obdobje avstrijske vladavine, ko se prevod iz nemščine glasi: "Prodajna in kupna pogodba od 23. julija 1832, 4.člen. Občina Vipava obljubi, da bo v slučaju razdelitve Ferlovš (Orlovša) med svoje občane odškodovala gosposko za izgubljeno tlako in

desetino vsake deset let z enim (species) - cekinom, začeni s svetim Martinom 1837. Nadalje, da ne bo dovolila nobene naselitve na planini brez odobritve gosposke, ker v slučaju, da bi sprejela tujo čredo na pašo, bo morala oddajati gosposki dva hleba sira, vsakega po 15 funtov. (Kristjan grof Attems l.r. kurator fidejkomisne gosposke Vipava, dr. Maksimiljan Wurzbach l.r. prosterit. Kurator grofov pl. Lanthieri za Kranjsko fidelkomisa).

Še en tak nenavaden dogodek tistega časa, ki se je dogajal na Orlovšju. Občina trga Vipava je tožila Janeza Vovka in ženo za plačilo deleža kupnine za planino Jerlovše.

Op.p.

POLITIČNE STRANKE SO SE PREDSTAVILE

V predvolilnem času so tudi nas obiskale politične stranke. Poglejmo, katere, kdaj in kako!

- Prva nas je obiskala SLS s svojimi kandidati. Predstavitev je bila 7.11.1992 na martinovanju v Lanthierjevi graščini v Vipavi, ki je za javnost prvič odprla svoja vrata po odhodu JLA. Za državni zbor in državni svet kandidirajo Zoran Madon, Miha Lipišček, Vido Sorta, Branko Tomažič in Tomaž Marušič ter Anton Pečovnik. Svoj program za predsedniškega kandidata RS je predstavil tudi predsedniški kandidat SLS Stanko Buser.

Predstavitev je spremljal kulturni program, ki ga je vodil Boris Jež in ga tudi sam popestril na temo martinovanja. Navzoče so posebno navdušili pevci iz Šturij v kvintetu SUMUS (SMO). Med našimi gosti je bil tudi predsednik SLS Marjan Podobnik.

- V kinodvorani sta nas 9.11.1992 pozdravila in predstavila program stranke SKD njen predsednik Lojze Peterle in Ivo Bizjak, kandidat te stranke za predsednika RS. Ob tem srečanju smo spoznali kandidate SKD za naše območje: Miroslava Geržina in Zorka Pelikana.

Ob polni dvorani je zadonela ubrana pesem naših pevcev mladinskega zbora pod vodstvom Damijane Božič. Po uradnem delu, ki je potekal zelo kulturno in sproščeno, je sledilo srečanje udeležencev v avli kinodvorane. Ob kozarčku dobrega vina in ob domačih dobrotah so se ljudje ustavili, se poveselili in tudi zapeli.

- Kandidat Nacionalne stranke Marjan Poljšak iz Ajdovščine, ki kandidira v državni zbor Slovenije, je predstavil svoj program 21.11.1992 v isti dvorani.

- Združena lista je svoje kandidate in program predstavila v sejni sobi Kmetijske zadruge Vipava 4.12.1992. Njen kandidat je Jožef Krečič iz Ajdovščine.

Zbrovanja so bila po udeležbi številčno zelo različno obiskana. Ne glede na številčnost udeležbe, je stranke pozdravil naš župan Ivan Princes. Ljudje so z zanimanjem spremljali govornike brez politične napetosti in brez posebnih izpadov. Vsak je namreč po svojem interesu poiskal čimveč znanja in informacij za lažjo odločitev na volitvah.

Magda Rodman

VOLITVE 1992

Za nami so prve volitve v svobodni Sloveniji. Izvolili smo predsednika države, poslance v državni zbor in svetnike v državni svet. Želimo, da bodo izvoljeni izpolnili svoje predvolilne obljube, oziroma programe.

V naši KS smo 6. decembra na prvih demokratičnih volitvah zaupali glasove naslednjim kandidatom in strankam:

UDELEŽBA NA VOLIŠČIH

Ve	Vo	Vol.	Ime volišča	Volilcev	Gl.skupaj	%udeležbe
2	11	41	Vipava-stara klet	403	362	89,83
2	11	42	Vipava-Krajevna skupnost	413	345	83,54
2	11	43	Vipava-Osnovna šola	341	312	91,50

SKUPNI REZULTATI GLASOVANJA ZA DRŽAVNI ZBOR V VOLILNEM OKRAJU

VOLILNA ENOTA 2 VOLILNI OKRAJ 11

Oddanih gl.: 15.131 neveljavnih gl.: 928 veljavnih gl.: 14.203

Št.glasov	%	Ime liste * priimek in ime kandidata
1617	11,38	1. Združena lista: Delavska stranka, Demokratična stranka upokojencev * Krečič Jožef
789	5,56	2. Zveza za Primorsko - ZZP * Bizjak Jože
83	0,58	3. SOPS - Slov. obrtno podjetniška stranka, Stranka centra * Zavnik Božidar
62	0,44	5. Demos - Krambergerjeva združena lista - Domovinska narodna stranka * Skrt Ciril
114	0,80	6. Liberalno demokratska stranka Slovenije - LDSS * Ipavec Florijan (Cveto)
47	0,33	7. Šimac Rudolf * Šimac Rudolf
2022	14,24	8. Slovenska ljudska stranka - SLS* Tomažič Branko
188	1,32	9. Socialdemokratska stranka Slovenije - SDSS * Fatur Dušan
124	0,87	10. Slovensko ekološko gibanje - SEG * Krapež Marjan
3540	24,92	11. Slovenski krščanski demokrati - SKD * Geržina Miroslav
62	0,44	12. Gibanje za občo demokracijo - GOD * Murić Asim
177	1,25	13. Krščanski socialisti, DS Naprej, Svobodna stranka * Premrl Pavel
65	0,46	14. Združenje svoboda, mir in ekološki razvoj Slovenije - Združenje SMER * Kocjančič Sonja
1850	13,03	15. Slovenska nacionalna stranka - SNS * Poljšak Marjan
278	1,96	16. Liberalna stranka - LS * Bajc Egon
312	2,20	17. Zeleni Slovenije * Habe France
188	1,32	18. Narodni demokrati in Slovenska gospodarska stranka * Marc Ivo
1942	13,67	19. LDS - Liberalno demokratska stranka * Oven Edvard
343	2,41	20. Socialistična stranka Slovenije - SSS * Cigoj Marjan
84	0,59	21. Stranka neodvisnih * Assejev-Šorn Marina
316	2,22	22. Demokrati - Demokratska stranka * Uršič Božidar

IZIDI GLASOVANJA ZA PREDSEDNIKA REPUBLIKE PO VOLIŠČIH

VE	VO	VLŠ	odd	neve	1. Buser	2. Lavtižar	3. Tomšič	4. Kacin	5. Žagar	6. Bizjak	7. Kučan	8. Sirc
2	11	41	362	6	8	10	2	18	4	186	121	7
					2.25%	2.81%	0.56%	5.06%	1.12%	52.25%	33.99%	1.97%
2	11	42	345	15	8	5	5	19	5	149	137	2
					2.42%	1.52%	1.52%	5.76%	1.52%	45.15%	41.52%	0.61%
2	11	43	312	6	4	7	0	15	3	133	140	4
					1.31%	2.29%	0.00%	4.90%	0.98%	43.46%	45.75%	1.31%

REZULTATI GLASOVANJA ZA DRŽAVNI ZBOR PO VOLIŠČIH

VOLILNA ENOTA 2 VOLILNI OKRAJ 11

Volišče 41
Odd. glasov: 362
Nevelj. glasov: 8

Volišče 42
Odd. glasov: 345
Nevelj. glasov: 23

Volišče 43
Odd. glasov: 312
Nevelj. glasov: 17

LISTA	gl.	%		gl.	%		gl.	%
1.	42	11.86		38	11.80		29	9.83
2.	9	2.54		11	3.42		7	2.37
3.	1	0.28		3	0.93		1	0.34
5.	1	0.28		0	0.00		1	0.34
6.	3	0.85		0	0.00		1	0.34
7.	1	0.28		2	0.62		4	1.36
8.	42	11.86		43	13.35		24	8.14
9.	5	1.41		2	0.62		7	2.37
10.	6	1.69		3	0.93		1	0.34
11.	139	39.27		101	31.37		92	31.19
12.	3	0.85		1	0.31		0	0.00
13.	7	1.98		2	0.62		6	2.03
14.	1	0.28		0	0.00		0	0.00
15.	20	5.65		28	8.70		35	11.86
16.	5	1.41		5	1.55		6	2.03
17.	15	4.24		10	3.11		6	2.03
18.	1	0.28		4	1.24		2	0.68
19.	41	11.58		52	16.15		51	17.29
20.	4	1.13		5	1.55		9	3.05
21.	0	0.00		2	0.62		5	1.69
22.	8	2.26		10	3.11		8	2.71

IZIDI GLASOVANJA ZA DRŽAVNI SVET PO VOLIŠČIH: Volilna enota za DS: 12

VE	VO	VLŠ	oddani	nevelj.	1. Danilo Kovačič	2. Branko Marušič	3. Tomaž Marušič	4. Zorko Prelikan	5. Silvester Peljhan
2	11	41	361	16	82	28	14	157	64
					23.77%	8.12%	4.06%	45.51%	18.55%
2	11	42	344	24	80	28	18	122	72
					25.00%	8.75%	5.63%	38.13%	22.50%
2	11	43	312	23	73	21	6	120	69
					25.26%	7.27%	2.08%	41.52%	23.88%

Oblast pa si ne sme vzeti časa za proslavljanje zmage, pač pa mora pričeti uresničevati programe. Volilci bomo v štiriletnem obdobju primerjali sedaj obljubljeno s storjenim.

TABOR MLADINI PLANINCEV NA JEZERSKEM

KAJ TO NABIJA NARAHLO VES ČAS?

... veš, to so drobni kovački,
božji kovački, da kujejo čas.

Kujejo dneve in tedne in leta
s klavirci naglimi kujejo čas,
vsem karkoli pod soncem se kreta,
k rojstvu in smrti zvonkljajo ves čas.

Oton Župančič

Na to lepo Župančičevo pesmico za otroke sem se spomnila v trenutku, ko se je v našem zvoniku cerkve sv. Štefana po več kot petdesetih letih spet oglasil urni kazalec in vsem oznanil, da je začel ljudem meriti dobre in slabe ure, ure rojstva in smrti, morda tudi Slovencem nov čas. To je bilo natanko 6.11.1992 ob 14. uri.

Pri starejših ljudeh so prvi glasni udarci ure v zvoniku obudili spomine na staro, skoraj pozabljeno mehansko uro iz mladih dni. Ta je mnogim Vipavcem udarila prvo in odbila zadnjo uro življenja v času Avstrije, Italije in se je revca ustavila leta 1935, ko bi morala šteti hude in težke čase. V cerkvenem arhivu o njej ni kaj dosti zapisanega.

Povedali so mi, da je staro uro v zvoniku popravljali urar samouk Anton Cizera. Zato sem ga obiskala, da bi mi o njej povedal kaj več. Njegova pripoved nam bo staro uro malo bolje predstavila: "Dobro se spominjam mehanizma te ure. Ura je bila izdelana na Dunaju kot prva te vrste. Prej sploh ni bilo nobenih takih ur. Za tiste čase je bila ena najdražjih in najbolj izpopolnjenih ur. Navijali so jo ročno vsakih osem dni. To delo je vestno opravljal pokojni vipavski mežnar Vinko Ferjančič. Sam mehanizem je bil iz litega železa, težak preko 100 kg. Imela je tri vrste koles za popolno bitje in tri velike uteži iz težkih kamnov. Odbijala je polno bitje, kar pomeni, da je po odbitku vsake četrte ure odbila še uro, kar je bilo za tiste čase prava redkost. Ostale ure v zvonikih so takrat uro odbile le ob izteku cele ure. Ura je bila montirana v zvoniku tik pod zvonovi.

Dokler so bili v zvoniku montirani trije zvonovi, je tekla normalno. Okoli leta 1930 je zvonik dobil štiri zvonove in je zato za mehanizem te ure bilo v zvoniku premalo prostora. Zato ga je bilo potrebno prestaviti in predelati. Prestavili smo ga bolj k steni zvonika. Takrat je bila izdelana tudi nova železna os, ki jo je izdelal domači kovaški mojster Ščuka.

Predelava sama je bila zaupana urarju Simonettiju (Simončič iz Istre). Tudi jaz sem mu pomagal, ker bi tega dela sam ne zmozel opraviti. Delala sva osem dni. Ročno sva morala izdelati prenosne zobnike. Za opravljeno delo je Simončič računal 600 lir, ki jih je plačala italijanska občina, ker je ura spadala pod občinsko oskrbo kot javna ura. Znesek 600 lir je veljal dve uradniški plači.

Po tej obnovi žal ura ni tekla več v redu. Do predelave so se kazalci lepo enakomerno premikali, potem pa so začeli preskakovati. Verjetno je bil mehanizem preveč obremenjen z velikim trenjem. Morda se bo komu čudno zdelo, da je številčnica ure vstavljena le na tri strani zvonika. Že v davnih časih so ljudje poznali učinke burje. Ugotovili so, da bi na severni strani zvonika motila urne kazalce, zato je še danes severna stran zvonika brez urne številčnice."

Njegova pripoved je vsekakor zanimiva, zato se mi jo je zdelo vredno zabeležiti za Vipavski glas. Naš urar Anton Cizera je svoje mojsterstvo v tem poklicu sramežljivo dokazal kot ujetnik v nemškem ujetništvu v Leipzigu in Dresdenu v letih 1943 - 1945. Tam je delal kot edini ujetnik med uglednimi nemškimi urarji v armadni delavnici. Zaradi njegove strokovnosti in natančnosti so mu zaupali v popravilo zlate ure visoki nemški vojaški kadri. Ob prevzemu popravljenih ure so se z njim rokovali, kar je bila posebna pozornost in redkost v nemškem režimu.

Nova električna ura nosi znamko "SOLARIS". Kupljena je bila v Italiji v kraju PEZARIS pri Trbižu. Njeni udarci so lahki in mehki. Zato je bila bojazen nekaterih ljudi, da jih bo v spanju preveč motila, pretirana.

Lahko si le želimo, da bi nam merila mirne in vesele ure v naslednjem stoletju.

Vipava, na Andrejev dan 1992.

Magda Rodman

PLANINSKA IN GASILSKA DEJAVNOST STA V VIPAVI ŽE TRADICIONALNI. Obe dejavnosti združujeta veliko mladih. O tem govorita naslednja prispevka:

TABOR MLADIH PLANINCEV NA JEZERSKEM

Kot že nekaj let prej smo tudi letos mladi planinci PD Vipava imeli svoj planinski tabor. Letos smo imeli tabor pod mogočnim ostenjem Grintavca in Kočne in to od 2. do 9. avgusta.

Mladi planinci iz Vipave smo se odpeljali proti Jezerskemu v nedeljo, 2. avgusta. Naš prvi postanek je bil na aerodromu Brnik. Tam smo si ogledali letališče in njegove naprave ter z zanimanjem spremljali vzlet letala. Okoli poldneva smo prispeli na cilj - to je taborni prostor, kjer so bili postavljeni šotori in kuhinja. Taborili smo ob Planšarskem jezeru. Naš prvi izlet je bil ogled slapa Čedca ter okolice Jezerskega. Naslednji dan smo odšli h koči na Ledinah ter si ogledali ledenik in smučišče. V sredo je bil prost dan, vendar se je skupina desetih planincev odpravila na vrh Storžiča. Teh deset nas je bilo najbolj vnetih zbiralcev žigov Slovenske planinske transverzale. Ostali so prosti dan izrabili za kopanje v Planšarskem jezeru ter sončenje na visokogorski plaži. Tako, kot se spodobi, smo na plaži imeli tudi svoj tuš s toplo vodo. V četrtek smo imeli glavni izlet k Češki gori in nato na vrh Grintavca in Kočne. V petek smo si šli ogledat kamnolom v bližini Jezerskega, kjer se nahaja kamenina lehnjak. Delavci kamnoloma so nam razkazali kamnolom, delo v kamnolomu in zanimivosti v tej kamenini. Zvečer je bila tradicionalna nogometna tekma med starimi in mladimi. Tekmo smo odigrali na centalnem stadionu na Jezerskem, prisotnih je bilo veliko gledalcev.

Po izredno razburljivi in dramatični tekmi so zmagali mladi z golom prednosti. Za zmago so prejeli lep pokal. Ogledali smo si tudi mejni prehod Jezersko. V soboto smo imeli zaključek tabora ob velikem tabornem ognju.

Nekaj moram še povedati o našem ekonomu Jožetu in kuharici Jožki. Vsi smo ju imeli zelo radi, že posebno kuharico, saj na našem jedilniku niso manjkale niti palačinke, torta ali štruklji. Zato še enkrat hvala za vse.

Ob tej priliki se PD Vipava zahvaljuje vsem sponzorjem, ki so nam omogočili izvedbo tabora na Jezerskem. Tabora se je udeležilo 54 mladih planincev.

Naj na koncu tega sestavka pomirim vse tiste neučakane mlade planince, ki me vsakokrat, ko me vidijo, vprašajo, kje bo tabor naslednje leto.

Planinski tabor leta 1993 bo najverjetneje na Pokljuki.

Istočasno obveščamo vse člane PD Vipava, da lahko poravnajo članarino v trgovini Cajna. Tam prejemo tudi prijave za objavljene izlete.

Pa vsem en lep planinski pozdrav!

Leon KODRE

SREČANJE MLADIH GASILCEV

V soboto, 21. novembra, je bilo v gasilskem domu v Vipavi srečanje mladih gasilcev GD Vipava. Srečanje je bilo tudi tekmovalnega značaja. Nastopili so v dveh kategorijah: mlajši in starejši pionirji(-ke). Tekmovale so tričlanske ekipe.

Najprej so se pomerili v reševanju vprašanj iz gasilske tematike. Nato je sledila vaja, kako opremiti gasilca za vstop v zadimljen prostor. Tekmovalci so morali v določenem času izbrati pet pravih stvari, ki jih gasilec potrebuje, kadar rešuje iz zadimljenega ali gorečega prostora.

Nato je sledil praktičen prikaz gašenja vnetljivih tekočin z ročnim gasilskim aparatom. Udeleženci so lahko tudi sami poskusili gasiti. Sledila je objava rezultatov in najboljšim so bile podeljene gasilske diplome.

Na koncu sta se predsednik in poveljnik društva zahvalila za sodelovanje in za zadovoljive rezultate na tekmovanju.

Leon KODRE

KONČNO ŠPORTNA DVORANA TUDI V VIPAVI

Veliko generacij učencev je šlo skozi vipavsko šolo z upanjem, da bodo tam nekje proti koncu šolanja dobili športno dvorano. Kljub temu, da se njihove želje niso uresničile, so na športnih tekmovanjih dosegali lepe uspehe. Dokazovali so se na področnih, občinskih in republiških tekmovanjih.

Telovadnica v Vipavi je dokončana

Manjkajo še orodja

VIPAVA (im) - V petek je vodstvo vipavske osnovne šole uradno predalo učencem v uporabo novo telovadnico, kjer bosta lahko tudi igre z žogo brez gneče hkrati vadila dva razreda. Dovolj prostora bo za morebitne domače gledalce, sicer pa so v občini za naložbo v treh letih zbrali 33,7 milijona tolarjev. Žal denarja ni bilo dovolj za nakup športnega orodja.

Po besedah ravnateljice Ljudmille Kovač je bila osnovna šola Drago Bajc med zadnjimi tovrstnimi ustanovami s kar 700 učenci v državi, ki ni premogla telovadnice. Po dveh letih zbiranja denarja in gradnji je šola pridobila 1260 kvadratnih metrov novih površin. Poleg sodobne 668 kvadratnih metrov velike igralne površine, garderob, sani-

tarij in tehnično-upravnih prostorov so v Vipavi z novogradnjo pridobili še avlo za razstave. Osnovna površina telovadnice omogoča tekmovanja v večini športnih panog, gotovo pa kakovostno vadbo - po potrebi tudi vrhunskim ekipam. Dovolj bo prostora za montažno tribuno in nekaj sto domačih športnih navdušencev. Sicer pa bo premična stena v kratkem omogočila razdelitev dvorane na dva dela za potrebe šolske vadbe.

Vipavci in okoličani so za telovadnico prispevali 2,8 milijona tolarjev, ostalo pa je v treh letih primaknila občina. Znesek danes pomeni dobro desetino njenega proračuna. Investicije bo treba nadaljevati. V Vipavi imajo še dvoizmenski pouk, telovadnica pa je brez blazin in orodij.

Z uvedbo krajevnega samopriskevka je bil del sredstev namenjen tudi za športno dvorano.

V aprilu leta 1991 so že pričeli z gradnjo in 12. junija 1992 je bila že uradna otvoritev novih prostorov. Učenci so na prireditvi ob otvoritvi športne dvorane dokazali, da so dobri športniki. Poleg redne dejavnosti so v športni dvorani tudi interesne dejavnosti (košarka, rokomet, odbojka, akrobatika, plesni krožek) ter plesna šola Urška.

Gizela Furlan

EX TEMPORE NA VIPAVSKI OSNOVNI ŠOLI

Pod pokroviteljstvom Agroinda je 12. novembra na Osnovni šoli Draga Bajca na pobudo likovnega pedagoga, Braneta Jazbarja, potekal ektempore na temo MARTINOVANJE. To je bila že tretja prireditev te vrste na vipavski osnovni šoli. Sodelovali so učenci s sedemnajstih šol Severne Primorske in njihovi mentorji. Prvič sta se letos slikanju pridružili obe gimnaziji iz naše občine. Našo šolo so zastopali: Daša Hrovatin, Ines Umek, Katja Žgur, Tamara Bizjak, Anamarija Babič in Mirjam Kobal.

K prijetnemu razpoloženju je prispeval tudi pokrovitelj s pokušino svojih izdelkov, predvsem novih jogurtov in sirov.

Medtem, ko so učenci slikali, sta kipar Marko Pogačnik in Brane Jazbar popeljala njihove mentorje na ogled znamenitosti Vipave.

Učenci so pri svojem ustvarjalnem delu uporabljali različne formate in tehnike, odločili so se za: akvarel, tempero, gvaš in kolaž. Izdelki so dosegli visoko kvaliteto raven. Potek dela je posnet na video kaseto. Dela mladih umetnikov so bila v avli šole neslednjih štirinajst dni razstavljeni za javnost. Upamo, da bo ta uspela prireditev prerastla v tradicionalno srečanje mladih likovnikov.

Marija Ceket

Brane Jazbar, mentor vrhunskih umetnikov

V Vipavi je umetnost doma

VIPAVA (im) - Vipavska osnovna šola slovi kot ustanova, odkoder nekateri učenci uspešno nadaljujejo izobraževanje na oblikovalskem, arhitektonskem in slikarskem področju. Že dve desetletji odkriva bodoče umetnike učitelj likovnega pouka Brane Jazbar iz Ajdovščine, s katerim smo se pogovarjali ob nedavni regijski razstavi likovnih del severnoprimeških šolarjev v Vipavi.

Majhna Vipava se lahko pohvali s slikarskimi in arhitekturnimi imeni mednarodnega slovesa. Nekdanji domači šolarji - likovni nagrajenci namreč kasneje praviloma nadaljujejo umetniško pot.

Tako je v nedeljo v Bourbon baru v Novi Gorici odprl razstavo del akademski slikar Marko Andlovic, ki je pred kratkim z najvišjimi ocenami diplomiral na ljubljanski likovni akademiji. Arhitekt Marko Lavrenčič opravlja specializacijo pri uglednem primorskem rojaku Borisu Podrecci na Dunaju in sodeluje pri načrtih za ureditev nekdanje južne vipavske vojašni-

ce. Spomladi sta bili deli Tanje Škrli in Katarine Goričan (tedaj še vipavskih učenk) uvrščeni med najboljše na mednarodnem natečaju z naslovom Katastrofe.

Razstavljeni sta v muzeju otroških umetnosti v Oslu. Matjaž Bizjak je zmagal še na natečaju Zelenih Slovenije na temo ekologije. Brane Jazbar je poskrbel tudi za prihodnost:

"Nadpovprečno nadarjenim med poukom dajem zahtevnejše naloge in preizkušam, če je ob talentu tudi kaj volje. Zgodnje strokovno usmerjanje je odločilnega pomena. Letos se šest učencev v šoli organizirano pripravlja na sprejemne izpite na srednji šoli za oblikovanje, dve desetčlanski skupini pa v likovnem krožku intenzivno ustvarjata dela za sodelovanje na natečajih - tudi na Shankarjevem v Delhiju, kjer smo že prejeli več priznanj. Nekateri nadarjeni nadaljujejo šolanje na ajdovski gimnaziji. Zato vodim tudi tamkajšnji likovni krožek."

ČE ŽELITE, VAM POVEM!

Z dovoljenjem uredniškega odbora vašega glasila želim vsem bralcem, zlasti tistim, ki že dalj časa tlačijo vipavsko zemljo in onim, ki so se rodili pozneje, podati nekaj pojasnil na govorice, ki sedaj vztrajno krožijo med krajani.

O tem, kdaj je Vipava začela razvojno zaostajati za sosednjo Ajdovščino, je mnogo odgovorov; od umestnih do popolnoma zgrešenih. Naslonil bi se na nekatere, ki imajo v zadevi največjo težo in in segajo daleč v preteklost.

1. Največji udarec je Vipava in vsa Zgornja Vipavska dolina doživela takrat, ko se je izgradnja železnice ustavila v Ajdovščini, namesto v Podnanosu - Št. Vidu. Glavni krivec za to je bil loški graščak, katerega poštna kočija bi morala odpasti. V bitko proti železnici pa so se vključili tudi drugi prevozniki s konjsko vprego ter nekateri posestniki površin, na katerih bi bile zgrajene tračnice in poslopja. Zgornja Vipavska je tako ostala slepo črevo v železniškem omrežju z vsemi težkimi posledicami za njeno gospodarsko in tudi siceršnjo razvojno pot.

2. Drugi pomemben dogodek je bil sklep slovenske politične oblasti leta 1958, da se na območju Slovenije iz približno 250 občin organizira - ustanovi - 64 občin. Na podlagi tega sklepa je prišla občina Vipava v seznam tistih, ki se odpravijo in združijo z večjimi.

Opredeleževanje o tem, kdo je bil kriv in kdo ne, je, milo rečeno, neracionalno. Pomembno je to, da je bil takratni občinski ljudski odbor kompletno proti kakršnikoli spremembi. Glasovanje, ki ga je zahtevala takratna okrajna komisija za fuzijo, je pokazalo enotno stališče, tako v vrstah članov oblasti kot v vrstah edine takrat zakonite stranke. Izjema sta bili le dve osebi, ki sta v bojazni, da izgubita delovno mesto, glasovali za spojitve občin Vipava in Ajdovščina.

Zastavljena igra od strani Ljubljane in Nove Gorice je bila skrajno absurdna. Nesporno je, da je imela republiška oblast v skladu s takratnimi zakoni možnost izvesti razpustitev občin mimo mnenja prebivalstva. Toda istočasno je želela, da bi do tega prišlo s pristankom ljudi.

Naše odkrito nasprotovanje taki igri je do kraja razburilo glavnega asa - tajnika okrajnega komiteja Tineta Remškarja, zato se je začel posluževati vseh najbolj podlih prijemov. Tako se je že kmalu znašel v zaporu takratni tajnik Martin Jelačin. Očitati so mu, da je podjetje "Remont", na čelu katerega je bil znani Gabrijel Černic, gradilo njegovo hišico, ne da bi mu vedno izstavljalo fakture in podobno. Bilo je še mnogo drugih potez, ki zaslužijo obžalovanje, pa tudi obsodbo. Tine Remškar je nato zahteval, da se izvede na območju občine referendum, ki pa je prav tako propadel. Ni pa imel nobene odločilne moči, ker je bila "igra" že davno prej zaključena v Ljubljani.

To, kar se sedaj šušlja med ljudmi v Vipavi, češ, da je Mirko Princes kriv za odpravo občine, je čista laž ali celo žalitev za ljudi, ki so - smo - v tej kampanji delovali ravno nasprotno. Iz Vipave je takrat romalo veliko protestnih pisem v Novo Gorico, Ljubljano in celo v Beograd. Med glavnimi pobudniki za taka dejanja je bil prav Mirko Princes, ki je poleg tega pritisnil name, da sem privolil, vzpostavil in organiziral obisk naše tričlanske odborniške delegacije - Andlovic, Princes, Poníž - pri Joži Vilfanu. Rezultat našega obiska je bil ta, da se je član takratne slovenske vlade udeležil seje občinskega odbora v Vipavi. Na tej seji je tovariš Joža Vilfan iskreno in odkrito povedal, da je glede občin v Sloveniji dokončno sprejet program fuzije in da republiške oblasti ne nameravajo od tega odstopiti.

Vsa drugačna ntolcevanja na posamezne osebe so gole laži in pa žalitev ljudi, ki so delovali skladno z interesi krajev Zgornje Vipavske doline in še zlati Vipave.

Odprava sedeža občine v Vipavi je zagotovo imela konsekvence zlasti z vidika ekonomije, vendar pa ne take in tolikšne, kot se danes govori. Marsikaj bi v Vipavi nastalo in ostalo tudi v povojnem obdobju, če bi nekatere struje prav v vipavskem jedru ne zavirale dela tistih, ki so težili k napredku. Naj omenim le nekatere:

a) Vipavska klet je zrasla proti volji nekaterih Vipavcev, ki nikakor niso doumeli, da 90-vagonska klet ne zadostuje.

b) Lokacijski prepiri glede gradnje osnovne šole so pokazali, da bi Vipavci najraje imeli šolo v Hribovem dvorišču. V času prepira so zgradili Ajdovci in drugi pet ali več šol. Kot kompromis je bila potem šola zgrajena na bivšem Furlanovem zemljišču, namesto na Policah ali Frnaži.

c) Prepiri okrog avtoceste -DA ali NE, so terjali čas, ki je privedel do tega, da se je težišče gradenj preneslo drugam in nekateri bodo prej pod rušo, kot se bo naša cesta gradila, kaj šele zgradila. Do tedaj pa bo Zgornja Vipavska dolina in še posebej Vipava slepo črevo v času, ko je v naši občini nad 10.000 motornih vozil, ko je popolnoma na dlani, da se razvijajo in ekonomsko bogatijo le kraji in območja z dobrimi cestnimi, železniškimi in drugimi prometnimi povezavami.

Navkljub vsemu pa se Vipava v zadnjih desetletjih ni razvijala mnogo počasneje kot na primer Ajdovščina, zlasti če sodimo po številu zaposlenih ter izgradnji novih bivalnih zmogljivosti. Pred drugo svetovno vojno je v Vipavi znašalo število zaposlenih, vključno z gostinstvom, trgovino in obrtjo, od 50 do 120 oseb, v Ajdovščini od 600 do 1000. Leta 1987 pa je Vipava zaposlovala slupaj cca 900 do 1000 oseb, Ajdovščina pa cca 7000 oseb. Stanovanjska izgradnja je v Vipavi v povojnih letih znašala skupno nad 125 novozgrajenih zasebnih hiš, v času italijanske oblasti pa le šest hiš. V družbeni lasti pa je bilo zgrajenih nad 200 stanovanj. V Ajdovščini je bilo v času italijanske zasedbe zgrajenih 18 novih zasebnih hiš, po vojni pa nad 600. V državni lasti je bilo pred vojno zgrajenih 26 stanovanj, po vojni pa je gradnja družbenih stanovanj presegla številko 500.

Gledano v odstotkih, ki seveda ne morejo biti edino merilo, se razvojni poti Ajdovščine in Vipave preveč ne razlikujeta. To, kar je Vipava izgubila zaradi nezgrajene železniške povezave še pred prvo svetovno vojno, se zrcali predvsem v velikih naložbah po drugi svetovni vojni. Ajdovščina je zaradi dobrih cestno-železniških povezav in odličnih vodnih virov doživela industrijsko-produkcijski in trgovski razmah, ki mu ni primera v zadnjih nekaj sto leti. Svoj delež je imel gotovo tudi sedež občinske oblasti, kar pa ni izjemen pojav v praksi pri nas in v svetu. Nikakor pa ne kaže podcenjevati še mnogo drugih faktorjev, zlasti ne človeškega, ki ima lahko odločilni vpliv.

V pričakovanju, da bo ta moj prispevek uspel pojasniti bistvo nekaterih zadev, ki so sedaj v Vipavi zelo aktualne, želim vsem tvorcem hitrejšega razvoja in boljšega življenja Vipavcev mnogo sreče in uspeha.

Gradišče, 12. november 1992.

Justin Andlovic

USLIŠANA MOLITEV

Starejši ljudje radi premišljujemo v potopisni obliki. Tak je tudi zapis o moji uslišani molitvi na Siciliji. Bil sem v delavskem bataljonu brez orožja in skupaj z ostalimi Primorci delil usodo vojnih grozot.

Taborišče Golfaoranchi je bilo polno bolnikov z malarijo. Med njimi sem bil tudi sam. Klavrno smo preživljali poletje leta 1943. Praznik svete Ane sem si dobro zapolnil. Ta dan sem bil z drugimi bolniki na poti v bolnico, oddaljeno kakih 25 km daleč v Osciri. Komaj smo čakali na prevoz, a žal je bila napotnica napisana le za pešpot. Tako se je naša karavana kakih 30 bolnikov peš počasi in leno premikala po suhi, prašni cesti proti bolnici. Bili smo žejni, lačni in vročični. Nekateri so obležali v obcestnih jarkih, drugi so se le s težavo pomikali naprej. Med potjo so nas dohiteli Nemci s tovornjakom.

Šef tovornjaka je ustavil in nas najprej vprašal, kdo smo in kam gremo. Drugega nemškega vojaka pa je zanimalo, če smo žejni ali lačni. Ko smo jim povedali, da smo Slovenci v italijanski vojski, je šofer skozi zobe zaklel: "FERFLUFTE MUSOLINI!" Kljub temu so nas Nemci gostoljubno natovorili in odpeljali v bolnico Osciri.

Po opravljenih formalnostih ob sprejemu v bolnici, smo bili opozorjeni na obvezno večerno molitev, ki bo sledila večerji. Izvedeli smo, da bomo molili za italijansko zmago in za Musolinija. Res se je jedilnica umirila in kmalu smo okoli sebe zaslišali tihe in vdane odgovore: "Ora pro nobis, ora pro nobis, ora pro nobis!..."

Iz kota jedilnice me je opazovala bolniška sestra - nuna. Približala se mi je in mi tiho v italijanščini prišepnila na uho: "Perche non risponde colla preghiera?" Odgovoril sem ji: "Ne znam italijansko, sem Slovenec." Ona pa je nadaljevala: "Puo rispondere ancke nella sua lingua. Nostro Dio capisce tutte le lingue." Po poduku se je oddaljila. Takoj sem jo ubogal in po svoje odločil. Med odgovori "ora pro nobis" je bilo slišati tudi moje polglasno mrmranje: "D'b ga zvilu, d'b ga zvilu, d'b ga zvilu!"

Po večerji smo se razkropili in utrujeni zaspali na zasilnih ležiščih. V mislih smo poromali domov k svojim družinam, očetu ali materi. Le malokdo pa je razumel večerno molitev v italijanščini in sploh vse te čudne in težke razmere, ki jih je preživljal sredi vojne vihre.

Naslednji dan pa smo že v zraku začutili, da se nekaj dogaja. Tudi sonce nam je bilo lepše. V bolnici je nastal nered, slišalo se je preklinjanje. Ljudje so bili nemirni, tekali so gor in dol po stopnišču. Nekateri bolniki so si pripravljali prtjago. Tudi zvečer ni bilo na sporedu nobene skupne in obvezne molitve več. Po Evropi je završala vesela vest o padcu fašizma.

Bil sem na hodniku in razmišljal o Bogu in hudiču, o dobrem in zlem v človeškem srcu, o vojni in miru. Naključje je hotelo, da je mimo mene šla ista bolniška sestra, ki me je prejšnji dan učila moliti. Hitro sem stopil za njo in jo ogovoril: "Oprostite, sestra, rad bi z vami govoril. Včeraj smo skupaj prosili Boga. Je mar uslišal vašo prošnjo?" "Mi dispiace, che Dio non ha ascoltato le nostre preghiere. Poveri noi." Jaz pa sem se takoj pohvalil in ji odgovoril: "Povedati vam moram, sestra, da je moja prošnja Bog nocojšnjo noč že uslišal. Morda je pomagalo to, da sem molil v svojem jeziku." Grdo me je pogledala in že je ni bilo več. Izgubila se je med množico bolnikov in ranjencev.

Po dveh letih ujetništva sem srečno prispel domov. Pri 87 letih starosti lahko mirno ocenim, da sem že v Sardiniji sklenil z Bogom dobro pogodbo za dobro sodelovanje. Veliki režimski sistemi so propadli, jaz pa si še danes lahko zažvižgam in vržem koso na rame.

Junij 1992

Po pripovedovanju Alojza Reharja zabeležila Magda Rodman

IZ STARE KNJIGE ZA LJUDSKO ZDRAVSTVO "ZEL IN PLEVEL"

PEČ V SPALNICI

Najbolj zdravo spiš v zračni in nezakurjeni sobi. Toda vkoreninjena je navada, da si pozimi v spalnici zakurimo češ, da bomo bolje spali na gorkem. Če se preveč navadiš na toplo peč, postaneš občutljiv, mehkužen in slaboten, kajti ogenj v peči porabi najboljše sestavine zraka (kisik), zato počivajoč v zakurjeni sobi celo noč vdihavaš slab zrak. Dalje toplota bolezenske kali, plavajoče po zraku, takorekoč poživi in okrepi, da z večjim uspehom naskočijo telo. Zakurjena spalnica ni prav nič prida zlasti bolniku, ki je itak slab in potrebuje čimveč svežega zraka. Starim ljudem je toplota potrebna. Navadijo naj se pozimi in poleti vsak večer umivati noge v mrzli vodi, seveda bodi nožna kopel bolj kratka. To jih tako zelo utrdi, da bodo tudi v največjem mrazu najbolje počivali v nezakurjeni sobi.

Vsako jutro odpri okna in vrata v stanovanju nastežaj. Prepričaj namreč najhitreje in najtemeljiteje zrak izčisti in obnovi. Ko je soba prezračena, razgreje se prav brzo, če v peči zakurimo. Peč zakurite samo zjutraj, nikoli pa ne zvečer.

Pa še to . . .

Če bi vsak narod toliko storil za ljubezen, kot za sovraštvo, bi bil raj na zemlji.

Nihče ni tako velik,

da ne bi bil lahko tudi majhen.

Toda tega se vsi prepozno zavedamo

(Slovenski pregovori)

Bog usodo vodi in on prihodnost zna,

kar reven človek blodi, pa večkrat ne velja.

(Slomškova misel, zapisana na kamnitem ribiču v Celovcu)

OBVESTILA

Naše cenjene bralce obveščamo, da je z 21. številko Vipavskega glasu prevzela uredništvo gospa Gizela Furlan. Pri tem delu ji želimo veliko uspeha in dobrega sodelovanja.

Uredniški odbor

Nekaj izvodov Vipavskega glasu bo odslej na razpolago tudi v knjigarni Črtica in Naša knjiga v Vipavi

PA ZOPET NEKAJ PLEV ...

Naša banka je res odlično zavarovana pred vlomilci, posebno, če bi le-ti hoteli priti z invalidskimi ali otroškimi vozički. Samo zelo ozek in z zelenjem skoraj zakrit klanček pelje do vhoda.

Saj imamo v Vipavi vendar zavod za invalidno mladino! Marsikateri od gojencev bi bil povsem sposoben sam opravljati svoje skromne bančne posle, če mu ne bi bilo treba čez tistih nekaj stopnic in, če ne bi moral čakati na koga, ki bi mu pridržal vrata. Pa niso to edini invalidi na vozičkih pri nas! Pa tudi sicer je banka težko dostopna, saj ob dežju voda zalije makadamsko pot, ki vodi s Titovega trga in ves prostor pred Črtico. So tisti nenavadni "vrtovi" in betonske prikazni zato tam, da bi ustavile vlomilca, ki bi hotel uteči? Med napuščem in streho banke je vrzel, ki bi ob dežju kar lepo okopala vašega otročička, če bi ga le na kakšne prečudne viže v vozičku spravili pred banko

Na deljen urnik smo se pač navadili.... ampak bilo bi prav, če bi tudi ob sobotah banko odpirali ob 7.30.

V zvezi s kontejnerjem za steklo sem že pisala, da zavrtite številko Dinosa v Novi Gorici, ko vidite, da je poln. No, ko je bil zadnjič že tako poln, da je na največje veselje mularije bilo že vse okrog polno "glažovne" in sem Dinosovce poklicala, so mi prijazno povedali, da jih je treba obvestiti en teden prej. Pomagajte mi prerokovati, kdaj bo kontejner poln.

Končno imamo na avtobusni postaji povsem točen vozni red. A kaj, ko je napisan na kosu papirja in ga starejši človek brez očal ne more prebrati. Ne vem zakaj uredijo table in čemu potem sploh visi? Razen tega - začudeno boste iskali na tabli oni slavni "lumpar", ki pride iz Ljubljane in pelje proti Novi Gorici ob 0.25 uri. Seveda, vi ga boste iskali na koncu, kot je bil na stari tabli, a on je sedaj zapisan na začetku. Znajdi se!

No, nekateri šolski avtobusi, ki peljejo izpred nove šole, so še malo "ilegalni", ker vozijo izmenično. Pa tudi med rednimi delavskimi avtobusi je nekaj "ilegalcev", vendar bo na "placu" vedno kdo, ki vam bo dal točne informacije.

Volitve so srečno za nami, a ne? Tudi najbolj zapuščeni upokojenci so sedaj imeli polne nabiralnike propagandnega gradiva. Pa ne le upokojenci, celo - pokojniki! Malo sem premišljevala, odkod je to dobil moj pokojni mož... Pa sem se spomnila, da števca za elektriko nismo prepisali. Da bi jih strela - ker strela je brezplačna, elektriko pa je treba slano plačevati.

Nada Kostanjevic

ZAHVALA

Člani društva upokojencev in invalidov iz Vipave smo 19. decembra 1992 pripravili novoletno srečanje v gostišču ADRIA v Vipavi. Ker smo upokojenci bolj plitvih žepov, smo zaprosili razna podjetja v Vipavi in Ajdovščini za prispevke. K dobri volji je pripomogla žlahtna kapljica, ki jo je prispevala Vipavska vinska klet.

Večer smo popestrili in pocenili z bogatim srečolovom. Dobitke so prispevala naslednja podjetja in obrtniki:

Iz Vipave:

Frizerstvo Nevenka Lavrenčič, AGROIND-prodajalna, FAMA, AGROMARKET, ŽVILA Vrčon, DROGERIJA Trošt, CVETLIČARNA Praček, FORMA Strnad, ČEVLJARSTVO Vipava, Kemična čistilnica Kodelja, Kovinarstvo Jaklič, Kotlar Lavrenčič - Gustl, Elektrotrgovina Ferjančič, Mlekarna, Knjigarna Naša knjiga, Knjigarna Črtica, Bife Hrovatin, Frizerstvo Hrovatin, Pizzerija Joly, Zelenjavna trgovina, Slaščičarna Rodman, Drogerija, Salon Valči, Trgovina Zlata, Bife Krhne, Šport trgovina Blanuša, Trgovina RE, Živila in tekstil Hubelj, Cvetličarna Marjan Fabčič, Mesnica MIP, Letvice Zmago, Bar Perhavec, Trgovina Prima - Princes, Lekarna, Topla malica - Jež, Mini market -Cajna, Vulkanizerstvo Golob, Avtoelektrika - Ukmar in Trafika Tobak.

Iz Ajdovščine:

Tekstina, IKA, Mlinotest, Fructal, LIPA, Hubelj, Diskont Ajdovščina (v ind. coni)

in še:

Trgovina Petrič na Slapu, Mini market MARA - Log, Trgovina MAJA Nova Gorica in nekateri upokojenci, ki ne želijo biti imenovani.

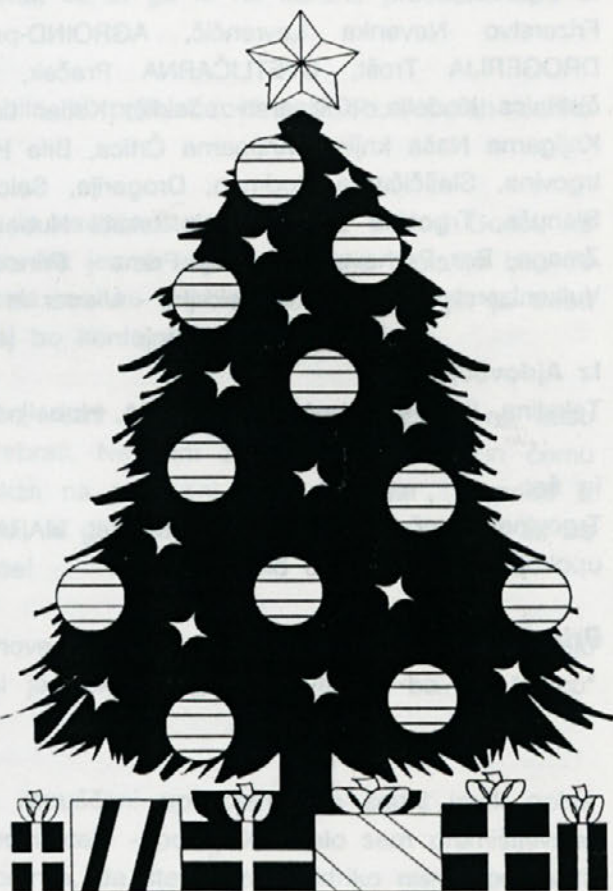
Prisrčna hvala vsem!

Pododbor DU Vipava

**VSEM SVOJIM STRANKAM ŽELIJO VESEL BOŽIČ TER SREČNO,
USPEŠNO IN ZDRAVO NOVO LETO 1993:**

- Salon pohištva **NOVA OPREMA**,
Koren, Bevkova 12
- Mini market **CAJNA**,
Majda Andlovec, Beblerjeva 6
- Splošno kovaštvo **Ignacij Česen**,
M. Bajca 10
- **RE Tomo Grahovac**, Beblerjeva 9
- Trgovina **ZLATA**, Vojana Reharja
- Frizerski salon **Hrovatin**, Lavrinova 3
- Salon **Valči**, Vojana Reharja 4
- Slaščičarna **Bojana**, Titov trg 2
- Bife **Krhne**, Titov trg 5
- **J&J ŠPORT** Blanuša, Lavrinova 1
- Trgovina z električnim blagom **Nº1**
Andreja Ferjančič, Vojkova 22
- Čevljarstvo s trgovino **Vero Počkar**,
Titov trg 4
- Knjigarna in papirnica **ČRTICA**
A. Paljk, C. 18. aprila
- Pizzerija **Ambrožič**, Titov trg 12
- **FAMA**, Vojkova 28
- Cvetličarna **A&A**,
A. Praček, Vojkova 36
- Trgovina z živili **S. Vrčon**, Vojkova 31
- **S.A.T. Trošt**, Vojkova 42
- Vulkanizerstvo in nastavitev prem,
P. Golob, Goriška 6
- Bar **P. Perhavec**, Titov trg 6
- Frizerski salon **N. Lavrenčič**, Bevkova 13

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS od 10.11. do 9.12.1992

01. Ana Rešeta	Goriška 35	1.000	SIT
02. Jože Kodelja	Beblerjeva 11	1.000	"
03. Krste Stegič	Beblerjeva 11	1.000	"
04. Pepina Ferfila	Titov trg 4	2.000	"
05. Marjanca Poniž	Švedska	1.000	"
06. Marija Vidrih	Ljubljana	400	"
07. Jožef Žvokelj	M.Bajca	1.000	"
08. Ivanka Rehar	Pod gradom 7	500	"
09. Francka Ferjančič	Na Hribu 20	400	"
10. Ivan Pavzin	Šempeter	10.000	"
11. Milka Trlikar	V.Reharja	300	"
12. Terezija Šček	Gradišče 14	500	"
13. Jadranka Trošt	Laze	1.000	"
14. Jožko Pižent	Kreljeva	1.000	"
15. Mira Bajc	Beblerjeva 9	1.000	"
16. Cijan Štoka	Gradnikove br. 8	1.000	"

S k u p a j

23.100 SIT

Knjigarna Črtica Vipava je prispevala svoj delež za VIPAVSKI GLAS z brezplačno uslugo 20 komadov fotokopij.

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
december 1992
520 izvodov

Pri pripravi te številke so sodelovali člani uredniškega odbora:

Gizela Furlan-urednica, Magda Rodman, Vera Poniž, Nada Kostanjevic, Cijan Štoka, Peter Vrčon, Franc Cerovšek, Ivan Princes, Mirjam Graovac in Marija Ceket-lektorica.

Naslovno stran je pripravil Branko TOMAŽIČ.

Tisk: J.Sedmak, Ajdovščina

Stavek: TRIO, d.o.o. Ajdovščina

